

European Group on Tort Law

Principles of European Tort Law

TITLE I. Basic Norm

Chapter 1. Basic Norm

Art. 1:101. Basic norm

(1) A person to whom damage to another is legally attributed is liable to compensate that damage.

(2) Damage may be attributed in particular to the person

a) whose conduct constituting fault has caused it; or

b) whose abnormally dangerous activity has caused it; or

c) whose auxiliary has caused it within the scope of his functions.

TITLE II. General Conditions of Liability

Chapter 2. Damage

Art. 2:101. Recoverable damage

Damage requires material or immaterial harm to a legally protected interest.

Art. 2:102. Protected interests

(1) The scope of protection of an interest depends on its nature; the higher its value, the precision of its definition and its obviousness, the more extensive is its protection.

(2) Life, bodily or mental integrity, human dignity and liberty enjoy the most extensive protection.

(3) Extensive protection is granted to property rights, including those in intangible property.

(4) Protection of pure economic interests or contractual relationships may be more limited in scope. In such cases, due regard must be had especially to the proximity between the actor and the endangered person, or to the fact that the actor is aware of the fact that he will cause damage even though his interests are necessarily valued lower than those of the victim.

(5) The scope of protection may also be affected by the nature of liability, so that an interest may receive more extensive protection against intentional harm than in other cases.

European Group on Tort Law

Principis de dret europeu de la responsabilitat civil

TÍTOL I. Norma fonamental

Capítol 1. Norma fonamental

Art. 1:101. Norma fonamental

(1) La persona a qui es pugui imputar jurídicament el dany sofert per una altra està obligada a reparar-lo

(2) En particular, el dany pot imputar-se a la persona

a) la conducta culposa de la qual l'hagi causat; o

b) l'activitat anormalment perillosa de la qual l'hagi causat; o

c) l'auxiliar de la qual l'hagi causat en l'exercici de les seves funcions.

TÍTOL II. Pressupòsits generals de la responsabilitat

Capítol 2. Dany

Art. 2:101. Dany rescabable

El dany requereix un perjudici material o immaterial a un interès jurídicament protegit.

Art. 2:102. Interessos protegits

(1) L'abast de la protecció d'un interès depèn de la seva naturalesa; la seva protecció serà més àmplia com major sigui el seu valor, la precisió de la seva definició i la seva obvietat.

(2) La vida, la integritat física i psíquica, la dignitat humana i la llibertat gaudeixen de la protecció més àmplia.

(3) S'atorga una àmplia protecció als drets reals, inclosos els que es refereixen a les coses incorporals.

(4) La protecció d'interessos purament patrimonials o de relacions contractuals pot tenir un abast més limitat. En tals casos ha de tenir-se en compte, de manera especial, la proximitat entre l'agent i la persona protegida, o el fet que l'agent és conscient que causarà un dany a la víctima malgrat que els seus interessos siguin necessàriament objecte d'una valoració inferior als d'aquesta.

(5) L'abast de la protecció pot veure's afectat igualment per la naturalesa de la responsabilitat, de tal manera que, en cas de lesió dolosa, l'interès podrà rebre una protecció més àmplia que en la resta de casos.

(6) In determining the scope of protection, the interests of the actor, especially in liberty of action and in exercising his rights, as well as public interests also have to be taken into consideration.

Art. 2:103. Legitimacy of damage

Losses relating to activities or sources which are regarded as illegitimate cannot be recovered.

Art. 2:104. Preventive expenses

Expenses incurred to prevent threatened damage amount to recoverable damage in so far as reasonably incurred.

Art. 2:105. Proof of damage

Damage must be proved according to normal procedural standards. The court may estimate the extent of damage where proof of the exact amount would be too difficult or too costly.

Chapter 3. Causation

Section 1. *Conditio sine qua non* and qualifications

Art. 3:101. *Conditio sine qua non*

An activity or conduct (hereafter: activity) is a cause of the victim's damage if, in the absence of the activity, the damage would not have occurred.

Art. 3:102. Concurrent causes

In case of multiple activities, where each of them alone would have caused the damage at the same time, each activity is regarded as a cause of the victim's damage.

Art. 3:103. Alternative causes

(1) In case of multiple activities, where each of them alone would have been sufficient to cause the damage, but it remains uncertain which one in fact caused it, each activity is regarded as a cause to the extent corresponding to the likelihood that it may have caused the victim's damage.

(2) If, in case of multiple victims, it remains uncertain whether a particular victim's damage has been caused by an activity, while it is likely that it did not cause the damage of all victims, the activity is regarded as a cause of the damage suffered by all victims in proportion to the likelihood that it may have caused the damage of a particular victim.

(6) Per establir l'abast de la protecció també hauran de tenir-se en compte els interessos de l'agent, en especial, en la seva llibertat d'acció i en l'exercici dels seus drets, així com els interessos públics.

Art. 2:103. Legitimitat del dany

Les pèrdues relacionades amb activitats o fonts que es consideren il·legítimes no poden ser rescabalades.

Art. 2:104. Despeses preventives

Les despeses realitzades per evitar un dany que amenaça produir-se constitueixen un dany rescabalable en la mesura en què hagin estat raonables.

Art. 2:105. Prova del dany

El dany s'ha de provar d'acord amb els criteris processals ordinaris. El tribunal podrà estimar la quantia del dany quan la prova del seu import exacte resulti massa difícil o costosa.

Capítol 3. Relació de causalitat

Secció 1. *La conditio sine qua non* i els seus límits

Art. 3:101. *Conditio sine qua non*

Una activitat o conducta (d'ara endavant, activitat) és causa del dany de la víctima si, d'haver faltat tal activitat, el dany no s'hagués produït.

Art. 3:102. Causes concurrents

En cas d'una pluralitat d'activitats, si cadascuna d'elles hagués causat el dany per si sola al mateix temps, es considerarà que cada activitat és causa del dany de la víctima.

Art. 3:103. Causes alternatives

(1) En cas d'una pluralitat d'activitats, si cadascuna d'elles ha estat suficient per si sola per causar el dany, però és dubtós quina d'elles l'ha causat efectivament, es considera que cada activitat és causa en la mesura corresponent a la probabilitat que pugui haver causat el dany de la víctima.

(2) Si, en el cas d'una pluralitat de víctimes, és dubtós que una activitat hagi causat el dany d'una víctima concreta, però és probable que no hagi causat dany a totes les víctimes, es considera que l'activitat és causa del dany sofert per totes les víctimes en proporció a la probabilitat que pugui haver causat el dany a una víctima concreta.

Art. 3:104. Potential causes

(1) If an activity has definitely and irreversibly led the victim to suffer damage, a subsequent activity which alone would have caused the same damage is to be disregarded.

(2) A subsequent activity is nevertheless taken into consideration if it has led to additional or aggravated damage.

(3) If the first activity has caused continuing damage and the subsequent activity later on also would have caused it, both activities are regarded as a cause of that continuing damage from that time on.

Art. 3:105. Uncertain partial causation

In the case of multiple activities, when it is certain that none of them has caused the entire damage or any determinable part thereof, those that are likely to have [minimally] contributed to the damage are presumed to have caused equal shares thereof.

Art. 3:106. Uncertain causes within the victim's sphere

The victim has to bear his loss to the extent corresponding to the likelihood that it may have been caused by an activity, occurrence or other circumstance within his own sphere.

Section 2. Scope of Liability**Art. 3:201. Scope of Liability**

Where an activity is a cause within the meaning of Section 1 of this Chapter, whether and to what extent damage may be attributed to a person depends on factors such as

- a) the foreseeability of the damage to a reasonable person at the time of the activity, taking into account in particular the closeness in time or space between the damaging activity and its consequence, or the magnitude of the damage in relation to the normal consequences of such an activity;
- b) the nature and the value of the protected interest (Article 2:102);
- c) the basis of liability (Article 1:101);
- d) the extent of the ordinary risks of life; and
- e) the protective purpose of the rule that has been violated.

Art. 3:104. Causes potencials

(1) Si una activitat ha ocasionat un dany a la víctima de manera irreversible i definitiva, tota activitat posterior que per si mateixa hagués causat el mateix dany ha de ser ignorada.

(2) No obstant, haurà de tenir-se en compte aquesta activitat posterior si ocasiona un dany addicional o agreujat.

(3) Si la primera activitat ha causat un dany continuat i l'activitat posterior també l'hagués causat més tard, ambdues activitats han de ser considerades com a causa del dany continuat a partir del moment en què concorren.

Art. 3:105. Causalitat parcial incerta

En el cas d'una pluralitat d'activitats, si és segur que cap d'elles no ha causat tot el dany o una part determinable del mateix, es presumeix que aquelles que probablement han contribuït (mínimament) a causar-lo l'han causat a parts iguals.

Art. 3:106. Causes incertes en l'esfera de la víctima

La víctima ha de carregar la pèrdua soferta en la mesura corresponent a la probabilitat que pugui haver estat causada per una activitat, esdeveniment o qualsevol altra circumstància pertanyent a la seva pròpia esfera.

Secció 2. Abast de la responsabilitat**Art. 3:201. Abast de la responsabilitat**

Si una activitat és causa en el sentit de la Secció 1 d'aquest Capítol, la qüestió de si pot ser imputada a una persona i en quina mesura depèn de factors com ara els següents:

- a) la previsibilitat del dany per una persona raonable en el moment de produir-se l'activitat tot considerant, en especial, la proximitat en el temps i en l'espai entre l'activitat danyosa i la seva conseqüència, o la magnitud del dany en relació amb les conseqüències normals de tal activitat;
- b) la naturalesa i valor de l'interès protegit (article 2:102);
- c) el fonament de la responsabilitat (article 1:101);
- d) l'abast dels riscos ordinaris de la vida; i
- e) el fi de protecció de la norma que ha estat violada.

TITLE III. Bases of Liability**Chapter 4. Liability based on fault****Section 1. Conditions of liability based on fault****Art. 4:101. Fault**

A person is liable on the basis of fault for intentional or negligent violation of the required standard of conduct.

Art. 4:102. Required standard of conduct

(1) The required standard of conduct is that of the reasonable person in the circumstances, and depends, in particular, on the nature and value of the protected interest involved, the dangerousness of the activity, the expertise to be expected of a person carrying it on, the foreseeability of the damage, the relationship of proximity or special reliance between those involved, as well as the availability and the costs of precautionary or alternative methods.

(2) The above standard may be adjusted when due to age, mental or physical disability or due to extraordinary circumstances the person cannot be expected to conform to it.

(3) Rules which prescribe or forbid certain conduct have to be considered when establishing the required standard of conduct.

Art. 4:103. Duty to protect others from damage

A duty to act positively to protect others from damage may exist if law so provides, or if the actor creates or controls a dangerous situation, or when there is a special relationship between parties or when the seriousness of the harm on the one side and the ease of avoiding the damage on the other side point towards such a duty.

Section 2. Reversal of the burden of proving fault**Art. 4:201. Reversal of the burden of proving fault in general**

(1) The burden of proving fault may be reversed in light of the gravity of the danger presented by the activity.

(2) The gravity of the danger is determined according to the seriousness of possible damage in such cases as well as the likelihood that such damage might actually occur.

TÍTOL III. Fonament de la responsabilitat**Capítol 4. Responsabilitat per culpa****Secció 1. Requisites de la responsabilitat per culpa****Art. 4:101. Culpa**

Una persona respon sobre la base de la culpa per la violació intencional o negligent de l'estàndard de conducta exigible.

Art. 4:102. Estàndard de conducta exigible

(1) L'estàndard de conducta exigible és el d'una persona raonable que es trobi en les mateixes circumstàncies i depèn, en particular, de la naturalesa i el valor de l'interès protegit de què es tracti, de la perillositat de l'activitat, de la perícia exigible a la persona que la duu a terme, de la previsibilitat del dany, de la relació de proximitat o d'especial confiança entre les persones implicades, així com de la disponibilitat i del cost de les mesures de precaució i dels mètodes alternatius.

(2) L'estàndard anteriorment indicat pot adaptar-se quan degut a l'edat, a la discapacitat física o psíquica o a circumstàncies extraordinàries no sigui exigible que la persona de qui es tracti el compleixi.

(3) En establir l'estàndard de conducta exigible han de tenir-se en compte les normes que prescriuen o prohibeixen una determinada conducta.

Art. 4:103. Deure de protegir als altres de danys

Pot existir el deure d'actuar positivament per protegir als altres de danys si així s'estableix legalment, si qui actua crea i controla una situació de perill, si existeix una especial relació entre les parts o si la gravetat del dany d'una banda i la facilitat d'evitar-lo de l'altra indiquen l'existència de tal deure.

Secció 2. Inversió de la càrrega de la prova de la culpa**Art. 4:201. Inversió de la càrrega de la prova de la culpa en general**

(1) Es pot invertir la càrrega de la prova de la culpa atesa la gravetat del perill que l'activitat en qüestió comporta.

(2) La gravetat del perill es determina d'acord amb la gravetat del dany que en aquests casos pugui produir-se i també amb la probabilitat que el dany arribi a succeir efectivament.

Art. 4:202. Enterprise Liability

(1) A person pursuing a lasting enterprise for economic or professional purposes who uses auxiliaries or technical equipment is liable for any harm caused by a defect of such enterprise or of its output unless he proves that he has conformed to the required standard of conduct.

(2) „Defect“ is any deviation from standards that are reasonably to be expected from the enterprise or from its products or services.

Chapter 5. Strict liability**Art. 5:101. Abnormally dangerous activities**

(1) A person who carries on an abnormally dangerous activity is strictly liable for damage characteristic to the risk presented by the activity and resulting from it.

(2) An activity is abnormally dangerous if

a) it creates a foreseeable and highly significant risk of damage even when all due care is exercised in its management and

b) it is not a matter of common usage.

(3) A risk of damage may be significant having regard to the seriousness or the likelihood of the damage.

(4) This Article does not apply to an activity which is specifically subjected to strict liability by any other provision of these Principles or any other national law or international convention.

Art. 5:102. Other strict liabilities

(1) National laws can provide for further categories of strict liability for dangerous activities even if the activity is not abnormally dangerous.

(2) Unless national law provides otherwise, additional categories of strict liability can be found by analogy to other sources of comparable risk of damage.

Art. 4:202. Responsabilitat de l'empresa

(1) La persona que es dedica de manera permanent a una activitat empresarial amb fins econòmics o professionals i que es serveix d'auxiliars o equipament tècnic és responsable de tot dany causat per un defecte d'aquesta empresa o del què en ella es produeixi, a no ser que provi que ha complert amb l'estàndard de conducta exigible.

(2) „Defecte“ és tota desviació respecte dels estàndards que són raonablement exigibles a l'empresa o als seus productes o serveis.

Capítol 5. Responsabilitat objectiva**Art. 5:101. Activitats anormalment perilloses**

(1) La persona que duu a terme una activitat anormalment perillosa respon objectivament pel dany característic del risc que aquesta activitat comporta i que d'ella en resulta.

(2) Una activitat és anormalment perillosa si:

a) crea un risc previsible i significatiu de dany malgrat que hom empri tota la cura deguda en el seu exercici i

b) no és una activitat que sigui objecte d'ús comú.

(3) El risc de dany pot ser significatiu en atenció a la seva gravetat o probabilitat.

(4) Aquest article no s'aplica a una activitat subjecta específicament a responsabilitat objectiva per qualsevol altra disposició d'aquests Principis o per qualsevol legislació nacional o convenció internacional.

Art. 5:102. Altres supòsits de responsabilitat objectiva

(1) Les lleis nacionals poden establir altres supòsits de responsabilitat objectiva per la pràctica d'activitats perilloses, malgrat que aquestes activitats no siguin anormalment perilloses.

(2) Llevat que la llei nacional disposi altrament, els supòsits addicionals de responsabilitat objectiva poden establir-se per analogia amb d'altres que originin un risc semblant de dany.

Chapter 6. Liability for others**Art. 6:101. Liability for minors or mentally disabled persons**

A person in charge of another who is a minor or subject to mental disability is liable for damage caused by the other unless the person in charge shows that he has conformed to the required standard of conduct in supervision.

Art. 6:102. Liability for auxiliaries

(1) A person is liable for damage caused by his auxiliaries acting within the scope of their functions provided that they violated the required standard of conduct.

(2) An independent contractor is not regarded as an auxiliary for the purposes of this Article.

TITLE IV. Defences**Chapter 7. Defences in general****Art. 7:101. Defences based on justifications**

(1) Liability can be excluded if and to the extent that the actor acted legitimately

- a) in defence of his own protected interest against an unlawful attack (self-defence),
- b) under necessity,
- c) because the help of the authorities could not be obtained in time (self-help),
- d) with the consent of the victim, or where the latter has assumed the risk of being harmed, or
- e) by virtue of lawful authority, such as a licence.

(2) Whether liability is excluded depends upon the weight of these justifications on the one hand and the conditions of liability on the other.

(3) In extraordinary cases, liability may instead be reduced.

Art. 7:102. Defences against strict liability

(1) Strict liability can be excluded or reduced if the injury was caused by an unforeseeable and irresistible

- a) force of nature (force majeure), or
- b) conduct of a third party.

Capítol 6. Responsabilitat per altres**Art. 6:101. Responsabilitat pels menors o per discapacitats psíquics**

La persona que té al seu càrrec a una altra que és menor o pateix discapacitat psíquica respon pel dany causat per aquesta altra persona llevat que demostrï que ella mateixa va complir amb l'estàndard de conducta que li era exigible a l'hora de supervisar-la.

Art. 6:102. Responsabilitat pels auxiliars

(1) Una persona respon pel dany causat pels seus auxiliars en l'exercici de les seves funcions sempre que hagin violat l'estàndard de conducta exigible.

(2) El contractista independent no es considera auxiliar als efectes d'aquest article.

TÍTOL IV. CAUSES D'EXONERACIÓ**Capítol 7. Causes d'exoneració en general****Art. 7:101. Causes de justificació**

(1) Pot excloure's la responsabilitat de qui ha actuat legítimament en la mesura en què ho hagi fet:

- a) en defensa d'un interès protegit propi contra un atac antijurídic (legítima defensa),
- b) per estat de necessitat,
- c) perquè no va poder obtenir l'ajuda de les autoritats a temps (auto-ajuda),
- d) amb el consentiment de la víctima, o si aquesta va assumir el risc de resultar danyada, o
- e) en virtut d'una autorització legítima, com ara la llicència.

(2) Que la exoneració sigui total o no depèn, d'una part, de la importància d'aquestes causes de justificació i, de l'altra, dels pressupòsits de la responsabilitat.

(3) En casos extraordinaris, la responsabilitat podrà ser simplement reduïda.

Art. 7:102. Causes d'exoneració en casos de responsabilitat objectiva

(1) La responsabilitat objectiva pot ser objecte d'exoneració total o parcial si el dany va ser causat per una imprevisible i irresistible

- a) força de la natura (força major), o
- b) conducta d'un tercer.

(2) Whether strict liability is excluded or reduced, and if so, to what extent, depends upon the weight of the external influence on the one hand and the scope of liability (Article 3:201) on the other.

(3) When reduced according to paragraph (1)(b), strict liability and any liability of the third party are solidary in accordance with Article 9:101 (1)(b).

Chapter 8. Contributory conduct or activity

Art. 8:101. Contributory conduct or activity of the victim

(1) Liability can be excluded or reduced to such extent as is considered just having regard to the victim's contributory fault and to any other matters which would be relevant to establish or reduce liability of the victim if he were the tortfeasor.

(2) Where damages are claimed with respect to the death of a person, his conduct or activity excludes or reduces liability according to para. 1.

(3) The contributory conduct or activity of an auxiliary of the victim excludes or reduces the damages recoverable by the latter according to para. 1.

TITLE V. Multiple Tortfeasors

Chapter 9. Multiple Tortfeasors

Art 9:101 Solidary and several liability: relation between victim and multiple tortfeasors

(1) Liability is solidary where the whole or a distinct part of the damage suffered by the victim is attributable to two or more persons. Liability is solidary where:

a) a person knowingly participates in or instigates or encourages wrongdoing by others which causes damage to the victim; or

b) one person's independent behaviour or activity causes damage to the victim and the same damage is also attributable to another person.

c) a person is responsible for damage caused by an auxiliary in circumstances where the auxiliary is also liable.

(2) Where persons are subject to solidary liability, the victim may claim full compensation from any one or more of them, provided that the victim may not recover more than the full amount of the damage suffered by him.

(2) Que l'exoneració de responsabilitat objectiva sigui total o parcial i, en cas de reducció, la seva extensió, depèn, d'una banda, de la importància de la influència externa i, de l'altra, de l'abast de la responsabilitat (article 3:201).

(3) En el cas de la reducció prevista en l'apartat (1)(b), la responsabilitat objectiva i qualsevol tipus de responsabilitat del tercer són solidàries conforme a allò que disposa l'article 9:101 (1)(b).

Capítol 8. Conducta o activitat concurrent

Art. 8:101. Conducta o activitat concurrent de la víctima

(1) Pot excloure's o reduir-se la responsabilitat en la mesura en què es consideri just atesa la culpa concurrent de la víctima i qualssevol altres circumstàncies que serien rellevants per establir o reduir la responsabilitat de la víctima si fos la causant del dany.

(2) Si es sol·licita la indemnització en relació amb la mort d'una persona, la seva conducta o activitat exclou o redueix la responsabilitat d'acord amb el que disposa l'apartat 1.

(3) La conducta o activitat concurrent d'un auxiliar de la víctima exclou o redueix la indemnització que aquesta pot reclamar d'acord amb el que disposa l'apartat 1.

TÍTOL V. PLURALITAT DE CAUSANTS DEL DANY

Capítol 9. Pluralitat de causants del dany

Art 9:101 Solidaritat i parciarietat: relació entre la víctima i la pluralitat de causants del dany

(1) La responsabilitat és solidària si tot el dany sofert per la víctima o una part diferenciada és imputable a dues o més persones. La responsabilitat serà solidària si:

a) una persona participa en l'actuació il·lícita d'altres sabent que causa dany a la víctima, o la instiga o estimula;

b) el comportament o activitat independent d'una persona causa dany a la víctima i el mateix dany és també imputable a una altra persona;

c) una persona és responsable pel dany causat per un auxiliar en circumstàncies en què també l'auxiliar és responsable.

(2) Quan diverses persones es troben subjectes a responsabilitat solidària, la víctima pot reclamar tota la indemnització d'una o diverses d'elles, a condició que no obtingui major indemnització que la corresponent a l'import total del dany sofert.

(3) Damage is the same damage for the purposes of paragraph (1)(b) above when there is no reasonable basis for attributing only part of it to each of a number of persons liable to the victim. For this purpose it is for the person asserting that the damage is not the same to show that it is not. Where there is such a basis, liability is several, that is to say, each person is liable to the victim only for the part of the damage attributable to him.

Art 9:102 Relation between persons subject to solidary liability

(1) A person subject to solidary liability may recover a contribution from any other person liable to the victim in respect of the same damage. This right is without prejudice to any contract between them determining the allocation of the loss or to any statutory provision or to any right to recover by reason of subrogation [cessio legis] or on the basis of unjust enrichment.

(2) Subject to paragraph (3) of this Article, the amount of the contribution shall be what is considered just in the light of the relative responsibility for the damage of the persons liable, having regard to their respective degrees of fault and to any other matters which are relevant to establish or reduce their liability. A contribution may amount to full indemnification. If it is not possible to determine the relative responsibility of the persons liable they are to be treated as equally responsible.

(3) Where a person is liable for damage done by an auxiliary under Article 9:101 he is to be treated as bearing the entire share of the responsibility attributable to the auxiliary for the purposes of contribution between him and any tortfeasor other than the auxiliary.

(4) The obligation to make contribution is several, that is to say, the person subject to it is liable only for his apportioned share of responsibility for the damage under this Article; but where it is not possible to enforce a judgment for contribution against one person liable his share is to be reallocated among the other persons liable in proportion to their responsibility.

(3) Es considera que un dany és el mateix dany als efectes de l'apartat (1)(b) anterior si no existeix una base raonable per imputar-ne només una part a cadascuna de les persones responsables davant la víctima. A aquest efecte, la persona que afirma que el dany no és el mateix suporta la càrrega de la prova. Si existeix aquesta base raonable, la responsabilitat és parcària, és a dir, cada persona respon davant la víctima només per la part del dany que li és imputable.

Art. 9:102 La relació entre les persones subjectes a responsabilitat solidària

(1) La persona subjecta a responsabilitat solidària té dret de retorn enfront de qualsevol altra persona que sigui responsable davant la víctima pel mateix dany. Aquest dret s'estableix sense perjudici d'allò que disposi sobre la distribució de la pèrdua qualsevol contracte celebrat entre elles o qualsevol disposició legal o d'un dret de reembossament en virtut de la subrogació [cessio legis] o amb base en l'enriquiment injust.

(2) D'acord amb allò que disposa l'apartat (3) d'aquest article, la quota d'aquest dret de retorn serà la que es consideri justa ateses les respectives responsabilitats pel dany, en consideració a les seves culpes respectives i a qualsevol altre aspecte rellevant per establir o reduir la responsabilitat. L'import del retorn pot ascendir a l'import total de la indemnització. Si no pot determinar-se la responsabilitat que correspon a cadascuna de les persones responsables, es consideraran responsables per igual.

(3) Si una persona és responsable pel dany causat per un auxiliar d'acord amb allò que disposa l'article 9:101, hom la considerarà responsable per tota la quota imputable a l'auxiliar a l'hora de distribuir la responsabilitat entre ell i qualsevol altre causant del dany diferent de l'esmentat auxiliar.

(4) L'obligació de respondre en via de retorn per la part respectiva és parcària, és a dir, la persona obligada respon només per la quota de responsabilitat que, segons aquest article, li correspongui pel dany; però si no pot executar-se la sentència que estableix la condemna de la persona responsable del dany en via de retorn, la seva part ha de redistribuir-se entre les altres en proporció a les seves respectives quotes.

TITLE VI. Remedies**Chapter 10. Damages****Section 1. Damages in general****Art. 10:101. Nature and purpose of damages**

Damages are a money payment to compensate the victim, that is to say, to restore him, so far as money can, to the position he would have been in if the wrong complained of had not been committed. Damages also serve the aim of preventing harm.

Art. 10:102. Lump sum or periodical payments

Damages are awarded in a lump sum or as periodical payments as appropriate with particular regard to the interests of the victim.

Art. 10:103. Benefits gained through the damaging event

When determining the amount of damages benefits which the injured party gains through the damaging event are to be taken into account unless this cannot be reconciled with the purpose of the benefit.

Art. 10:104. Restoration in kind

Instead of damages, restoration in kind can be claimed by the injured party as far as it is possible and not too burdensome to the other party.

Section 2. Pecuniary damage**Art. 10:201. Nature and determination of pecuniary damage**

Recoverable pecuniary damage is a diminution of the victim's patrimony caused by the damaging event. Such damage is generally determined as concretely as possible but it may be determined abstractly when appropriate, for example by reference to a market value.

Art. 10:202. Personal injury and death

(1) In the case of personal injury, which includes injury to bodily health and to mental health amounting to a recognised illness, pecuniary damage includes loss of income, impairment of earning capacity (even if unaccompanied by any loss of income) and reasonable expenses, such as the cost of medical care.

TÍTOL VI. REMEIS**Capítol 10. Indemnització****Secció 1. Indemnització en general****Art. 10:101. Naturalesa i objecte de la indemnització**

La indemnització és un pagament en diners per compensar la víctima, és a dir, per restablir-la, en la mesura en què els diners puguin fer-ho, en la posició que hagués tingut si l'il·lícit pel qual reclama no s'hagués produït. La indemnització també contribueix a la finalitat de prevenir el dany.

Art. 10:102. Suma global o renda periòdica

La indemnització s'atorga mitjançant suma global o renda periòdica segons escaigui tot atinent, de manera especial, als interessos de la víctima.

Art. 10:103. Beneficis obtinguts mitjançant l'esdeveniment danyós

En determinar la quantia de la indemnització, han de tenir-se en compte els beneficis que el danyat ha obtingut mitjançant l'esdeveniment danyós, llevat que això sigui incompatible amb la finalitat del benefici.

Art. 10:104. Reparació en forma específica

En lloc de la indemnització, el danyat pot reclamar la reparació en forma específica en la mesura en què sigui possible i no resulti excessivament carregosa per l'altra part.

Secció 2. Dany patrimonial**Art. 10:201. Naturalesa i determinació del dany patrimonial**

El dany patrimonial rescabable és la disminució del patrimoni de la víctima causada per l'esdeveniment danyós. Per regla general, aquest dany es determina d'una forma tan concreta com sigui possible, però pot determinar-se en abstracte, com ara en relació al valor de mercat, quan escaigui.

Art. 10:202. Dany corporal i mort

(1) En el cas de dany corporal, el qual inclou el dany a la salut física i a la psíquica si comporta una malaltia reconeguda, el dany patrimonial inclou la pèrdua d'ingressos, el perjudici de la capacitat d'obtenir-los (fins i tot si no va acompanyat d'una pèrdua d'ingressos) i les despeses raonables, com ara el cost de l'atenció mèdica.

(2) In the case of death, persons such as family members whom the deceased maintained or would have maintained if death had not occurred are treated as having suffered recoverable damage to the extent of loss of that support.

Art. 10:203. Loss, destruction and damage of things

(1) Where a thing is lost, destroyed or damaged, the basic measure of damages is the value of the thing or the diminution in its value and for this purpose it is irrelevant whether the victim intends to replace or repair the thing. However, if the victim has replaced or repaired it (or will do so), he may recover the higher expenditure thereby incurred if it is reasonable to do so.

(2) Damages may also be awarded for loss of use of the thing, including consequential losses such as loss of business.

Section 3. Non-pecuniary damage

Art. 10:301. Non-pecuniary damage

(1) Considering the scope of its protection (Article 2:102), the violation of an interest may justify compensation of non-pecuniary damage. This is the case in particular where the victim has suffered personal injury; or injury to human dignity, liberty, or other personality rights. Non-pecuniary damage can also be the subject of compensation for persons having a close relationship with a victim suffering a fatal or very serious non-fatal injury.

(2) In general, in the assessment of such damages, all circumstances of the case, including the gravity, duration and consequences of the grievance, have to be taken into account. The degree of the tortfeasor's fault is to be taken into account only where it significantly contributes to the grievance of the victim.

(3) In cases of personal injury, non-pecuniary damage corresponds to the suffering of the victim and the impairment of his bodily or mental health. In assessing damages (including damages for persons having a close relationship to deceased or seriously injured victims) similar sums should be awarded for objectively similar losses.

(2) En el cas de mort, hom considera que les persones que, com ara els familiars, el difunt havia mantingut o hauria mantingut si la mort no s'hagués produït, han sofert un dany rescabala-ble en la mesura de la seva pèrdua de sosteni-ment.

Art. 10:203. Pèrdua, destrucció i dany de co-ses

(1) Quan una cosa es perd, destrueix o danya, la mesura bàsica de la indemnització és el seu valor i és indiferent que la víctima vulgui substi-tuir la cosa o reparar-la. Tanmateix, si la víctima l'ha substituïda o reparada (o ho farà) pot recu-perar la major despesa si aquesta actuació és raonable.

(2) També pot rescabalar-se la pèrdua de l'ús d'una cosa, incloses les pèrdues que se'n deri-ven, com ara la pèrdua de negoci.

Secció 3. Dany no patrimonial

Art. 10:301. Dany no patrimonial

(1) En atenció a l'abast de la seva protecció (ar-ticle 2:102), la lesió d'un interès pot justificar la compensació del dany no patrimonial. Aquest és el cas, en especial, si la víctima ha sofert un dany corporal o un dany a la dignitat humana, a la llibertat o a altres drets de la personalitat. També pot rescabalar-se el dany no patrimonial d'aquelles persones properes a la víctima d'un accident mortal o d'una lesió molt greu.

(2) En general, per quantificar aquests danys hom tindrà en compte totes les circumstàncies del cas, incloent la gravetat, durada i conse-qüències del dany. Hom tindrà en compte el grau de culpa del causant del dany només si contri-bueix al dany de la víctima de manera significati-va.

(3) En els casos de dany corporal, el dany no patrimonial correspon al sofriment de la víctima i al perjudici de la seva salut física o psíquica. En la quantificació de les indemnitzacions (incloses les que corresponguin a les persones properes a la víctima que ha mort o que ha sofert lesions greus) s'hauran de concedir sumes indemnitza-tòries similars per aquelles pèrdues que siguin objectivament similars.

Section 4. Reduction of damages

Art. 10:401. Reduction of damages

In an exceptional case, if in light of the financial situation of the parties full compensation would be an oppressive burden to the defendant, damages may be reduced. In deciding whether to do so, the basis of liability (Article 1:101), the scope of protection of the interest (Article 2:102) and the magnitude of the damage have to be taken into account in particular.

Secció 4. Reducció de la indemnització

Art. 10:401. Reducció de la indemnització

En casos excepcionals, pot reduir-se la indemnització si la compensació íntegra comporta una càrrega opressiva per al demandat atesa la situació econòmica de les parts. Per determinar si escau aquesta reducció, hom haurà de tenir en compte, de manera especial, el fonament de la responsabilitat (article 1:101), l'abast de la protecció de l'interès (article 2:102) i la magnitud del dany.